

Розводовська М.А.,
студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Розум І.О., асистент

ПОСАДОВІ ОСОБИ ЯК СПЕЦІАЛЬНІ СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ

Питання адміністративної відповідальності посадових осіб є важливим не тільки в адміністративно-правовій науці, але й неухильно постає на практиці. Досліджуючи дефініцію поняття "адміністративна відповідальність посадових осіб", необхідно зазначити, що останнє є складним та багатогранним, а тому потребує окремого наукового розгляду. Його вихідними поняттями є такі категорії, як "посадова особа" та "адміністративна відповідальність", які потребують самостійного розгляду [3]. Проблема визначення юридичного змісту загально-правового поняття "посадова особа" та правового статусу відповідної категорії осіб протягом багатьох років залишається актуальною. За відсутності в українському законодавстві єдиного міжгалузевого поняття "посадова особа" та у зв'язку з проблемою визначення прийняттого для всіх галузей правозастосування підходу до з'ясування його адміністративно-правового змісту, в межах інших галузевих правових дисциплін відбувається формулювання власних уявлень про зміст цього поняття. Відсутність наукової та правової визначеності в змісті поняття "посадова особа", поряд з його активним використанням у законодавстві, призводить до зниження ефективності реалізації відповідних норм, що регламентують управлінську діяльність та встановлюють права і обов'язки громадян у сфері управління. Варто зазначити, що деякі науковці досліджують категорію "посадова особа", виходячи з етимології слова "посада", а також інших суміжних понять.

Зокрема, досить часто поряд із зазначеним терміном вживають такі категорії, як: "служба", "службова особа", "державна служба", "державна посада", "професійна діяльність" тощо. Наприклад, у примітці 1 до ст. 364 Кримінального кодексу України міститься визначення поняття "службова особа", а в Законі України "Про державну службу" від 16.12.1993 року № 3723-ХІІ – поняття "посадова особа". Вказане поро-

джує собою теоретичну та практичну проблему необхідності з'ясування співвідношення зазначених категорій.

Законодавче визначення терміна "посада", а також "посадова особа" міститься у ст. 2 Закону України "Про державну службу" від 16 грудня 1993 року. Згідно частини 1 статті 2 Закону посада – це визнана структурою і штатним розписом первинна структурна одиниця державного органу та його апарату, на яку покладено встановлене нормативними актами коло службових повноважень. Посадовими особами, відповідно до вимог частини 2 статті 2 Закону вважаються керівники та заступники керівників державних органів та їх апарату, інші державні службовці, на яких законами та іншими нормативними актами покладено здійснення організаційно-розпорядчих та консультативно-дорадчих функцій [1]. В абзаці 3 п. 1 постанови № 5 від 26.04.2002 року "Про судову практику у справах про хабарництво" Пленумом Верховного Суду України роз'яснено, що організаційно-розпорядчі обов'язки – це обов'язки по здійсненню керівництва галуззю промисловості, трудовим колективом, ділянкою роботи, виробничою діяльністю окремих працівників на підприємствах, в установах чи організаціях незалежно від форм власності. Такі функції виконують, зокрема, керівники міністерств, інших центральних органів виконавчої влади, державних, колективних чи приватних підприємств, установ і організацій, їх заступники, керівники структурних підрозділів (начальники цехів, завідувачі відділами, лабораторіями, кафедрами), їх заступники, особи, які керують ділянками робіт (майстри, виконробы, бригадири тощо) [2].

Тому, досить часто поняття "посадова особа" розкривають через категорію "службова особа", зокрема, за допомогою тих критеріїв, які наведені у примітці 1 до ст. 364 Кримінального кодексу України: службовими особами є особи, які постійно, тимчасово чи за спеціальним повноваженням здійснюють функції представників влади чи місцевого самоврядування, а також обіймають постійно чи тимчасово в органах державної влади, органах місцевого самоврядування, на державних чи комунальних підприємствах, в установах чи організаціях посади, пов'язані з виконанням організаційно-розпорядчих чи адміністративно-господарських функцій, або виконують такі функції за спеціальним повноваженням, яким особа наділяється повноважним органом державної влади, органом місцевого самоврядування, центральним органом державного управління із спеціальним статусом, повноважним органом чи повноважною особою підприємства, установи, організації, судом або законом.

Під адміністративною відповідальністю посадових осіб слід розуміти регламентовану адміністративно-деліктними нормами реакцію з боку уповноважених суб'єктів на діяння посадової (службової) особи, які виявилися у порушенні нею встановлених законом заборон або невиконанні покладених на неї обов'язків, що полягає у застосуванні до посадової (службової) особи заходів державного примусу у вигляді адміністративних стягнень, які тягнуть за собою несприятливі наслідки особистого, майнового та іншого характеру і владний осуд винного суб'єкта з метою запобігання та припинення правопорушення [3]. Посадові особи підлягають адміністративній відповідальності за адміністративні правопорушення, пов'язані з недодержанням установлених правил у сфері охорони порядку управління, державного і громадського порядку, природи, здоров'я населення та інших правил, забезпечення виконання яких входить до їх службових обов'язків.

Література

1. Про державну службу : Закон України від 16.12.1993 року № 3723-ХІІ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3723-12>
2. Про судову практику у справах про хабарництво : Постанова Пленуму Верховного Суду України від 26.04.2002 № 5// [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-02>
3. Стукаленко В.А. Адміністративна відповідальність посадових осіб за порушення виборчого законодавства: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07 / В.А. Стукаленко; Класич. приват. ун-т. – Запоріжжя, 2011. – 20 с.

УДК 347.73(045)

Рошук М.В.,
студентка
Коцюрба І.А.,
студентка,

Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Устинова І.П., к.ю.н., доцент

УПРАВЛІННЯ МІСЦЕВИМИ ФІНАНСАМИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Питання формування доходів місцевих бюджетів і виявлення резервів їх збільшення набувають особливої актуальності в умовах ринкової трансформації української економіки. У зв'язку з цим реальні фінансові можливості місцевих органів влади значно обмежені, що своєю чергою є негативним фактором демократичних перетворень в Україні. Насамперед треба зазначити, що державний устрій є визначальним чинником для розподілу функцій між бюджетами всіх наявних в країні рівнів. У зарубіжних країнах кожен бюджет самостійний і відокремлений від інших, бюджети адміністративних одиниць нижчого рівня зарубіжних країн не включаються до бюджетів адміністративних одиниць вищого рівня. На відміну від України, не використовується таке поняття, як "зведені бюджети адміністративно-територіальних утворень". Закономірним для всіх розвинутих зарубіжних країн є поділ місцевих бюджетів на два самостійні функціональні види місцевих бюджетів – місцеві поточні (адміністративні) бюджети та місцеві бюджети розвитку (інвестиційні бюджети). Кожен з бюджетів має власні доходи [1]. Проблеми становлення інституту самостійних місцевих бюджетів в Україні не можна розв'язати без використання зарубіжного досвіду формування власних доходів місцевих бюджетів, які складають, наприклад, у Швеції та Швейцарії понад 70, в Іспанії – 50, у Норвегії – 56 відсотків доходів бюджетів місцевих урядів [2, с. 93]. Тобто власні доходи є основним джерелом надходжень до бюджетів місцевих урядів унітарних європейських країн – членів Європейського Союзу. У той же час для України характерною є мала частка власних доходів, що є свідченням низького рівня фінансової незалежності органів місцевого самоврядування. Одним з невід'ємних елементів "шведської моделі" є місцеве самоврядування, яке має у Швеції давні традиції і тривалу історію розвитку. Сьо-